

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Statsvetenskapliga Institutionen

I vilkas intressen förs den nya svenska biståndspolitik?

En textanalytisk studie i vilkas intresse den svenska biståndspolitik har förändrats och vilkas intressen som återspeglas in den nya biståndspolitik.

Kandidatuppsats i Statsvetenskap
Ht 2009
Kristin Svensson
Handledare: Anna Persson
Antal ord: 9960

Abstract

Det svenska biståndet har de senaste åren genomgått stora förändringar. Förstärkt fokus på effektivitet och tydligare resultatredovisning har inneburit att det svenska biståndet har omformats i utformning och strategi. En minskning av antalet bilaterala samarbetsländer och att resultatredovisning lämnas till riksdagen är exempel på den svenska biståndspolitikens förändring. Det svenska biståndet har länge kopplats samman med att det är den internationella solidariteten eller en förlängning av den socialdemokratiska välfärdsstaten samt att gynna de fattiga människornas intressen som styr biståndspolitikerna. Denna studie kommer genom att se på olika svenska policydokument och på den svenska biståndsdebatten för att undersöka i vilkas intresse förändringar och omformningen av det svenska biståndet har skett. Resultaten visar på att man har gått från att tidigare nästintill enbart gynna de fattiga i andra länders intressen till att man nu i större utsträckning även har nationella egenintressen och internationella strategiska intressen i åtanke då man utformar den svenska biståndspolitikerna.

Innehållsförteckning

1 . Indelning.....	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Den svenska biståndspolitiken.....	6
1.1 Syfte och frågeställningar	8
1.2 Definition bistånd.....	9
1.3 Disposition	9
2. Teori	9
2.1 Förhållande mellan välfärdsstaten och biståndspolitik.....	10
2.2 Biståndets olika motiv och syften	11
2.3 Inhemsk kraft bakom biståndet	12
2.2 Sverige som biståndsgivare	14
3. Metod & Material	16
3.1 Metod	16
3.2 Material	19
3.3 Avgränsningar	19
4. Bakgrund	20
4.1 Sveriges bistånd – en bakgrund	20
4.1.1 Svenska värden i välfärdsstaten	20
4.2 Parisdeklarationen – nya spelregler för biståndet.....	21
5. Resultat och analys	22
5.1 De fattiga människornas i andra länder intresse	22
5.2 Nationella intressen	24
5.2.1 Upplyst egenintresse i svensk biståndspolitik.....	24
5.2.2 Svenska skattebetalares intressen i svensk biståndspolitik.....	26
5.2.3 Nationellt intresse inom landfokuseringen.....	27

5.3 Det internationella samfundets intresse	28
5.4 Sammanfattning.....	30
6. Diskussion.....	32
7. Slutsats	34
8. Referenser	35
8.1 Litteratur.....	35
8.2 Artiklar	35
8.3 Elektroniska källor	36

1 . Indelning

På senare tid har det skett stora förändringar i den svenska biståndspolitik. En minskning av antalet samarbetsländer, ökat fokus på effektivitet och resultatredovisning samt arbete med att öppna biståndet har de senaste åren omformat svensk biståndspolitik. Tidigare forskning och synen på det svenska biståndet har tidigare varit att Sverige är en mycket oegennyttig som biståndsgivare och främst gynnat de fattigas intressen. Den svenska biståndspolitik har förändrats de senaste åren, i vilkas intresse skedde dessa förändringar. I vilkas intresse förs den nya svenska biståndspolitik. Syftet med denna uppsats är att undersöka i vilkas intresse dessa förändringar och omformningar inom det svenska biståndet har skett. Därmed kunna avgöra om det har skett en förskjutning från humanitära skäl till andra aktörers intresse styr den svenska biståndspolitik. För att svara på i vilkas intresse den nya svenska biståndspolitik förs kommer jag att undersöka ett antal policydokument samt den svenska biståndsdebatten.

1.1 Problemformulering

Stater är först och främst ansvariga för att ge säkerhet och främja välbefinnandet för sina egna medborgare, genom att medborgarnas skattepengar som går till allmännyttan får medborgarna tillbaka sina bidrag av statskassan.¹ Bistånd brukar ses som en väldigt speciell form av 'public good', och den karaktäriseras av att det inte är samma personer som får nytta av hjälpen som det är som betalar hjälpen. Den geografiska och politiska separationen som finns mellan biståndsmottagare och de som finansierar biståndet (skattebetalare i givarländer) genererar inte en normal feedbackprocess, som man kan se i inhemska omfördelningsprogram. Eftersom de som betalar biståndet inte får nytta av det i slutändan är det en så kallad 'broken feedback loop'. Bistånd kan alltså ses som en mycket speciell form av public good, speciellt om man jämför med andra inhemska omfördelningsprogram som ofta skattebetalarna kan både se genomföras och även själva få nytta av.²

Att svenska medborgare finansierar biståndet med deras skattepengar kan ses som att biståndet är en förlängning av välfärdsstaten som sträcker sig utöver gränserna. Den inhemska omfördelningspolitikens utformning kan förklara landets biståndsgivande.

---

¹ Lancaster, Carol 2007 s3

² Martens, Bartin m. fl. 2002 s154

Välfärdsstatpolitiken och biståndspolitikerna har liknande omfördelade mål och mekanismer, då båda minska ojämlikheterna mellan fattiga och rika med omfördelingsprogram.

Välfärdsstater som är generösa mot sina medborgare har ofta även en generös biståndspolitik. Medborgarna, vars stat har generösa välfärdsprogram, är mer villiga att ge utan att få något tillbaka i större utsträckning, jämfört med medborgare i stater med mer återhållsamma välfärdsprogram. Stater som har generösa välfärdsprogram bygger ofta upp politiken med begrepp som solidaritet och rättvisa, då det resulterar i att det blir en grundläggande solidaritetsnorm inom staten som genomsyrar många politikområden.³

Vilka värderingar och grundläggande principer som genomsyrar de inhemska institutionerna skulle därmed kunna ge svar på hur biståndspolitikerna ser ut och vilkas intresse som finns bakom dem. Medborgare i stater som har en grundläggande solidaritetsnorm skulle bli mer generösa mot fattiga människor i andra länder utan att kräva något tillbaka.

1.2 Den svenska biståndspolitikerna

Sverige har tillsammans med de andra nordiska länderna länge setts som ett undantag från andra bilaterala givare. Det svenska biståndet är mycket generöst med höga biståndsanslag och lite bundet bistånd, och har att vara en oegennyttig givare vars främsta motiv är internationell solidaritet. Även om det svenska biståndet har förändrats i strategi och delmål har det övergripande målet om att minska fattigdomen och att skapa förutsättningar för fattiga att förbättra sina livsvillkor kvarstått mer eller mindre oförändrat sedan man startade det statliga biståndet. Medan andra länder har haft kommersiella intressen, säkerhetspolitiska motiv eller kulturella skäl till biståndspolitikerna har Sverige varit undantaget med att främst ha de humanitära och solidaritet som främsta motiv och de fattigas intressen har styrt biståndspolitikerna.⁴ Den svenska biståndspolitikerna har länge varit internationell känd som att det saknar egenintresse samt att de socialdemokratiska värderingarna har gjort att man ger bistånd av solidaritet. Nationella intressen har fått stå vid sidan av för att det svenska biståndet skall gynna de fattiga människornas intressen.⁵ Man kan alltså tala om att den nordiska välfärdsmodellen med generös omfördelingspolitik även har fungerat över gränserna. Det har alltså varit de fattigas intressen som har styrt och påverkat biståndspolitikerna, inte de

---

³ Noël & Thérin 1995 : 524ff

⁴ Odén, Bertil & Wolgemuth 2006 s4ff : Gates, Scott & Hoeffler, Anke 2004 s5ff

⁵ Schraeder, P., S. Hook, and B. Taylor.1998: 314ff, 321ff

svenska skattebetalarnas eller internationella strategiska intressen. En konsensus finns kring att Sverige har haft en mycket generös biståndspolitik som främst haft de fattiga människorna i mottagarländerna i åtanke när man utformar biståndspolitik. Sverige har sett som en mjuk biståndsgivare som ger till de fattigaste länder och inte begär något tillbaka⁶

Det svenska biståndet har haft stark inriktning på de fattigaste länderna och haft höga biståndsanslag jämfört med andra biståndsgivande länder. Det svenska biståndsanslaget har länge legat över FN:s rekommendation på 0.7 procent av BNI och även legat över en procent av BNI. Målsättningen har länge varit att hålla biståndet på en nivå över en procent.⁷ Sverige har, inom forskning och andra aktörer inom biståndssamfundet, en generös och ibland ledande biståndsgivare. De senare åren har det skett flertal förändringar och omstruktureringar inom det svenska biståndet. Biståndsminister Gunilla Carlsson beskriver att förändringen inom biståndspolitikerna som alliansregeringen arbetar med är den största förändringen som har hänt på 40 år i svensk biståndshistoria. Den svenska regeringen har fokus på ökad effektivisering inom biståndet, resultatstyrning samt tydligare resultatredovisning. Koncentration och effektivisering ska genomsyra den nya svenska biståndspolitikerna samt att få tydligare resultat än tidigare. För att öka effektivitet och att förstärka partnerskapet minskade Sverige ner antalet mottagarländer som fick bilateralt bistånd av Sverige. Utfasningen och nedskärningen av antalet länder är en av de större praktiska förändringar som skett de senaste åren, från att haft 67 samarbetsländer återstod 33 samarbetsländer. Bedömningsgrunderna som avgjorde vilka länder man skulle fortsätta ha samarbete med bestod bland annat av att se hur effektivt biståndet kunde nå fram, intresse för svenskt mervärde samt hur stort behovet var. Mycket av de förändringar som har skett är i linje med internationella överenskommelser som Parisdeklarationen från 2005 som har anspråk på att samordna biståndet mellan olika givare för att öka effektiviteten inom det internationella biståndsgivandet och utvecklingsarbetet. Regeringen har förstärkt resultatstyrningen för att lättare kunna följa upp resultat gentemot de uppställda målen. Förändringarna som skett i den svenska biståndspolitikerna, som nämnt ovan, har påverkats mycket av internationell samordning av utvecklingssamarbete. Dessutom har det varit ett regeringskifte i Sverige från en socialdemokratisk regering till en borgerlig

---

⁶ Schraeder, P., S. Hook, and B. Taylor. 1998: 314ff, 321ff, Gates, Scott & Hoeffler, Anke 2004 s5ff, Noël & Theorien 1995:526ff, Odén, Bertil & Wolhgemuth 2006:4f

⁷ http://www.regeringen.se/sb/d/6504/Hållbar_utveckling_-_bistånd Hämtad 2009-12-10

alliansregering som kan ha bidragit till att biståndet förändrades i policy och i strategi.⁸ Våren 2009 lämnades Sveriges första skrivelse om biståndets resultat till riksdagen, som ett led i vägen för att få tydligare och mätbara resultat. Sveriges biståndsminister Gunilla Carlsson startade hösten 2009 en offentlig debatt för att diskutera hur man ska minska korruptionen inom biståndet och få ett öppnare bistånd. Sedan dess har det utarbetats strategier för att utforma ett öppnare bistånd med ökad transparens och även anti-korruptionsstrategier har tillkommit för att inte biståndet ska hamna i fel händer. För att försäkra sig att inte biståndspengarna försvinner i korruption ska man ordentligt se över mottagarländer och samarbetsorganisation för att försäkra sig att de inte är korrupta och om det är fallet bör man avsluta samarbetet.⁹

Men utgångspunkt med diskussionen ovan är ska denna studie undersöka i vilkas intressen har det svenska biståndet omformats? Är det fortfarande främst de fattigaste människorna i mottagarländerna man har i åtanke eller har det kompletterats av egna nationella intressen? Har det internationella samfundets intresse påverkat hur man omformar biståndspolitik? I vilkas intresse har förändringarna som skett gjorts?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka i vilkas intresse förändringarna inom biståndspolitik har skett. Undersöka om det har skett en förskjutning från att tidigare främst gynnat de fattiga människorna i mottagarländer med det svenska biståndet till att de egna medborgarna och nationella intressen samt internationella samfundets intresse i åtanke i den nya svenska biståndspolitik.

- I vilkas intressen har svenskt bistånd omformats?
  - I vilkas intressen förs den nya biståndspolitik?
1. I de fattiga människorna i mottagarländernas intresse?
  2. I de egna medborgarnas intresse?

---

⁸ <http://www.regeringen.se/sb/d/9411> *Det nya svenska biståndet* hämtad: 2009-12-10

⁹ <http://www.regeringen.se/sb/d/12408/a/136813> *Öppenhet ska förändra biståndet* hämtad:2009-12-16

3. I det internationella samfundets intresse?

1.2 Definition bistånd

Definitionen av bistånd som jag kommer använda mig av är nära den som Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) och Development Assistance Committee (DAC) använder sig av. Den svenska regeringen använder även sig av den definitionen.

Bistånd definieras som en frivillig transferering, bestående av ett lands offentliga resurser till ett annat lands regering, till en NGO eller till en internationell organisation såsom

Världsbanken och FN. Biståndet ska ha minst 25 procent som gångelement och ha ekonomisk utveckling samt välfärd som främsta inriktning.¹⁰

1.3 Disposition

Studien innehåller sju delar, i det första kapitlet presenteras problemformulering tillsammans med syfte och frågeställning. I det andra kapitlet presenteras teori och tidigare forskning. I den tredje delen beskrivs metod och material som studien använt sig av samt analysverktyget. Kapitel fyra ger en bakgrund till undersökningen. I den femte delen presenteras analysen och resultaten för studien. I kapitel sex och sju ges diskussion och slutsats till resultaten samt förslag till framtida forskning.

2. Teori

Biståndspolitik är en del av utrikespolitiken och kan då analyseras utifrån internationella relationers skolbildningar för att förklara biståndets syfte. Marxistiska skolbildningar skulle hävda att biståndspolitik reproducerar de ojämnliska kapitalistiska relationerna mellan syd och nord, och att syftet är att de rikare länderna ska ha fortsatt kontroll i de fattiga länder som de exploaterar. För realister skulle syftet med biståndspolitik vara ett sätt för givarländer att driva på sina egna intressen och genom biståndet förstärka den nationella makten och säkerheten. De liberala skolbildningarna menar att biståndspolitik är ett instrument för att stater ska samverka över gränserna för att främja interdependens och den internationella rättvisan samt samverka för att möta de globala utmaningarna. Konstruktivismen skulle visa på att biståndspolitik är ett uttryck för de normer som har utvecklats i förhållanden mellan länder. Syften och motiv med biståndspolitik och biståndsgivande kan skilja sig mycket och de

---

¹⁰ http://www.oecd.org/glossary/0,3414,en_2649_33721_1965693_1_1_1_1,00.html OECD Glossary hämtad: 2009-12-14,

förändras även med genom vilka glasögon du väljer att se världen igenom. Det som skolbildningarna missar är att den inhemska politiken kan påverka givarbeteende och i vilket syfte man utformar sin biståndspolitik¹¹

2.1 Förhållande mellan välfärdsstaten och biståndspolitik

Inhemska välfärdsprogrammets utformning för att förklara utformningen av biståndspolitik. Biståndspolitik och välfärdsprogram har liknande omfördelade mekanismer samt liknande ambitioner att minska ojämlikheten mellan fattiga och rika. Generösa välfärdsprogram i stater leder till att en solidaritetsnorm etableras hos landets medborgare. En välfärdsstat med välutvecklade och generösa omfördelningsmekanismer med solidaritetsnormer som genomsyrar institutionerna har ofta en generös biståndspolitik. En generös biståndsgivande stat som framförallt drivs av solidaritet och att bekämpa ojämlikheter, utan några intressen att få tillbaka något. Noël och Theirian's studie hade ambitionen att förklara och undersöka sambandet mellan välfärdsstat och biståndspolitik. De började utröna sambandet genom att luta sig mot Esping-Andersens typologi om välfärdsregimer, genom se vilka principer och värderingar som fanns inom givarstaternas institutioner. Noël och Theirian menade på att det inte var välfärdsstatens inhemska institutioner som själva påverkade och influerade hur biståndspolitik utformades utan värderingarna och principerna som de var uppbyggda av. En välfärdsstat som genomsyras av solidaritet och rättvisa leder till att samma värderingar påverkar biståndspolitikens utformning. Noël och Theirian menar på att värderingarna och speciellt solidariteten som präglar välfärdsstatens institutioner kan beskriva biståndsbeteende bättre än till exempel när man ser till partipolitik eller hur mycket utbetalningar välfärdsprogrammen generar.¹²

Humanitära intressen och moraliska ansvaret som motiv för biståndspolitik bygger på begrepp som rättvisa, solidaritet och medkänsla. Med sådana motiv och motiveringar för biståndspolitik kan man se att intresset bakom är att hjälpa de fattiga och utsatta för att bekämpa just fattigdom och ojämlikheter på ett globalt plan. Biståndspolitik kan alltså ses

---

¹¹ Lancaster, Carol 2007:3ff, Noël & Theirian 1995:525

¹² Noël & Theirian 1995:526ff

som en förlängning av välfärdstaten. Bistånd kan då ses som ett ”public good”, dock är det inte skattebetalarna som finansierar biståndsanslagen som drar nytta av det.¹³

2.2 Biståndets olika motiv och syften

Man kan grovt dela upp olika motiv för biståndsgivande till fyra kategorier; humanitära, ekonomiska, kommersiella och politiska motiv. Att värderingar och principer inom välfärdstaten såsom solidaritet och liknade skulle beskriva biståndsbeteende skulle det gå under den första kategorin. Politiska motiv kan då tänkas vara säkerhetspolitiska motiv, intresset att fortfarande ha inflytande i före detta kolonier, strategiska motiv såsom att genom biståndspengar få politiska allierade. Dessutom kan man tala om ett upplyst egenintresse för att ge bistånd. Med bakgrunden om att växande befolkningar i mindre utvecklande länder, hög fattighedsnivå samt att det inte finns tillräckligt med naturresurser kan detta leda till att det finns risker att våldsamma konflikter bryter ut, miljö- och klimathot samt växande flyktingströmmar. Dessa hot och risker kommer att påverka även det egna landet kan detta leda till att ett intresse skapas att minska dessa risker bland annat med hjälp av bistånd. Med bakgrunden att det är risker och hot mot den gemensamma världen blir en sådan biståndspolitik inte ett helt oegennyttigt beteende utan då talar man om ett upplyst egenintresse.¹⁴

Lancaster tar upp fem syften som kan finnas bakom biståndspolitikerna som påverkar utformningen av den;¹⁵

- Kulturella
  - Karaktäriseras av koloniala band samt religion
- Diplomatiska
  - Bistånd för att försäkra internationell säkerhet, nå internationella politiska mål, stärka och utveckla bra förhållanden mellan stater. Bistånd kan även ses som ett symboliskt värde efter till exempel ett lyckat statsbesök eller internationellt möte.
- Utveckling

---

¹³ Martens, Bartin m. fl. 2002: 14f,154

¹⁴ Wolhgemuth, Lennart red. 1997 :27ff

¹⁵ Lancaster, Carol 2007:12-24

– Stöd till ekonomiska och sociala framsteg, försök till att dämpa missnöje som kan leda till extremism (t.ex. terrorism). Bistånd är även ett mål i sig själv: altruism, social rättvisa, internationell solidaritet.

- Humanitär lättnad
- Kommersiella

– Expansion av det egna landets export samt att säkra import av råvaror från mottagarlandet.

2.3 Inhemsk kraft bakom biståndet

För att se hur de inhemska krafterna influerar biståndspolitiken utformning och till vilket syfte kan man se till fyra olika aspekter; idéer i givarlandet, politiska institutioner, intressen i givarlandet samt hur biståndsgivares regeringar organiserar själva biståndet.¹⁶

Idéer inom givarländer som kan påverka biståndspolitikens utformning kan beskrivas genom: världssyn samt principiella övertygelser. Världssynen bygger på de värden som finns i större delar av allmänheten och hos den politiska eliten. Gemensamma värderingar, baserade på kultur, religion och ideologi, som uttrycker vad som är rätt och fel samt lämpligt och olämpligt. Världssynen har betydelse i det privata och offentliga livet; till exempel om man ser att alla människor har rätt till en viss grad av frihet eller om man ser människor som att vara ansvariga för sitt egna välmående och situation. Världssynen ger upphov till normer eller de principiella övertygelserna. De kollektiva föreställningarna om hur man ska bete sig i den givna kontexten. Till exempel om rika länder ska stödja och hjälpa fattiga länder, eller tvärtom att rika länder inte har något mer ansvar att ta hand om någon annan än sina egna medborgare.¹⁷

De inhemska politiska institutionerna kan förklara hur biståndspolitik utformas då det påverkar det politiska spelet: vem som sätter den politiska agendan, vem som har tillgång till beslutsfattande samt vem som tar de politiska besluten. En faktor som kan påverka biståndspolitiken är vilket slags valsätt givarlandet använder sig av, proportionellt valsätt ger fler partier i parlamentet och därmed måste ofta partier skapa koalitionsregeringar för att

---

¹⁶ Lancaster, Carol 2007 :18

¹⁷ Lancaster, Carol 2007:18f

styra. Proportionella valsätt ger större chans till att flera mindre partier får tillgång till beslutsfattande. Därmed ger det mindre partier med högt intresse att främja biståndsgivande större möjlighet att ta upp frågan på den nationella och beslutsfattande agendan än när majoritära valsätt tillämpas. Det finns även se skillnader mellan parlamentariska och presidentsystem, i den förstnämnda är det en större samverkan mellan den lagstiftande församlingen och den verkställande makten medan i presidentsystem de är autonoma från varandra. I parlamentariska system, såsom i Sverige, brukar det ske sig så att den lagstiftande församlingen oftast röstar med regeringen i biståndsfrågor till exempel. När den verkställande makten och den lagstiftande makten är mer skiljda är det svårare att driva igenom frågor (t ex om biståndspolitik). Hur de beslutsfattande församlingarna förhåller sig till bistånd kan påverka den allmänna uppfattningen om biståndsfrågor och då skapa nationellt konsensus kring biståndet. Om beslutsfattarna är ointresserade och inte informerar om biståndspolitik har ofta byråkratin det största inflytande då riskerar biståndspolitik bli undangömt för medborgarna och även minimera ansvarsutkrävandet gällande biståndet. De politiska partiernas spelar roll i mån av hur mycket biståndsanslaget ska vara och var biståndet ska gå: ofta är det en uppdelning att vänsterorienterade partier förespråkar ett högt bistånd för utvecklingssyften och högerorienterade partier associeras med minskning av biståndsanslag och kommersiella samt säkerhetsintressen bakom biståndsgendan.¹⁸

Som inom många olika politikområden speciellt de som hanterar offentliga resurser finns det olika sorters intressegrupper som en drivande kraft även gällande biståndet.

Intresseorganisationer och grupper som driver biståndsfrågor är dock inte homogena utan driver olika frågor såsom till exempel kommersiella syften, fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling eller stöd till en specifik grupp på grund av religion eller etnisk tillhörighet. Intressen i allmänheten och offentliga opinionen styr inte oftast inte syften som finns bakom biståndet dock kan de influera debatten om biståndspolitik och på så sätt styra utformningen och riktning. Men debatten kan till mångt och mycket även styras av politiker och andra politiska krafter för att ”frama” biståndet genom karaktärisera biståndet genom de fastslagna normerna. Genom att den politiska eliten informerar och ”utbildar” medborgare kan det forma hur de ser på biståndspolitik. Politiken kan även ”re-framas” för att mer passa in i tidens anda eller hur opinionen ser på världen och samhället. Medborgare har ofta en passivt och

---

¹⁸ Lancaster, Carol 2007 :20ff

tillåtande inställning till biståndet dock finns det undantag när medborgare kan influera biståndspolitiken då deras intresse och vilja får större röst. Allmänheten brukar höja sina röster speciellt när det inträffar omfattande humanitära kriser samt när det gäller stora skandaler och missöden med biståndspengar. I sådana fall kan det tvinga regeringen att agera och förändra biståndet. Hur de biståndsgivande länder organiserar sitt bistånd kan även ha betydelse för hur biståndet utformas och till vilket syfte.¹⁹

2.2 Sverige som biståndsgivare

Sverige har sett som en mycket oegennyttig givare, med humanitära motiv som präglat deras biståndspolitik. Många av de bilaterala givarländerna på biståndsarenan har haft andra intressen bakom sin biståndspolitik, man givit bistånd till före detta kolonier för att bevara inflytande, handelsintressen, bistånd till länder för att försäkra sig om politiska allierade samt andra politiska, ekonomiska och strategiska intressen. Sverige tillsammans med de nordiska länder ses ofta ett undantag eftersom de har haft inriktning på att minska fattigdomen och ge bilateralt bistånd till de allra fattigaste länderna samt att de inte straffar länder som inte har öppen handelspolitik. Fattigdomsbekämpning tillsammans med andra humanitära intressen har varit det som främst karakteriserat det svenska biståndet, och andra intressen har varit frånvarande inom den svenska biståndspolitiken.²⁰ Den svenska biståndspolitiken har lyfts fram så som att det är en fortsättning på den egna välfärdsstatsmodellen med internationell solidaritet och moraliskt ansvar som främsta intresse. OCED-länderna har ofta haft kommersiella motiv med biståndet dock har Sverige varit ett undantag.²¹ I utvärderingen av det svenska biståndet som gjorts på uppdrag av OECD och DAC 2009 beskrevs Sveriges som en välkommen ledare inom det internationella givarsamfundet. Utvärderingen menade på att Sveriges biståndspolitik har ett starkt stöd i sin inhemska kontext och kommer fortsätta ha en betydande och ledande roll inom det internationella biståndsgivandet.²²

Sverige har en lång tradition med en aktiv utrikespolitik, med höga biståndsanslag samt starkt stöd till både multilaterala och bilaterala biståndsformer. Den svenska biståndspolitiken ifrågasätts sällan om att det är på grund av solidaritet med de allra fattigaste eller i de fattigast

---

¹⁹ Lancaster , Carol 2007: 21f

²⁰ Gates & Hoffler 2004: s4

²¹ Odén & Wulgemurth 2006: s6f

²² DAC (Development assistance committee) Peer Review of Sweden 2009 :23

intresse som Sverige har fört sin biståndspolitik. Att Sverige har fört sin politik med humanitära motiv och haft den solidariska traditionen som intresse i den förda politiken, detta har länge känt i både forskning och även utomvetenskapligt.²³ Biståndet har blivit en förväntad och sedvanlig del av den svenska utrikespolitiken. I begynnelsen av Sveriges biståndspolitik var inte just de humanitära och solidariska syftena så självklara. Förvisso fanns de där men påverkan från FN gjorde att Sverige började stödja vissa projekt inom FN. Det var till stor del ett intresse att vara en del av FN och stärka FN som organisation.²⁴ Sverige började först med blygsamt att ge bistånd genom FN men utvecklades till att bli en viktig och generös givare. Sverige ses som en välkommen ledande och en av de viktigaste aktörerna i det internationella utvecklingssamarbetet.

Med bakgrunden av att det har skett förändringar i strategi inom det svenska biståndspolitikerna är det intressant att se om fortfarande Sverige är den oegennyttiga givaren med de fattigaste intressen som bakomliggande intresse. Är det verkligen i de fattigaste intressen som Sveriges biståndspolitik förs? Eller är det något annat utöver solidaritet som styr biståndspolitikerna? Hur mycket påverkar skattebetalarnas intressen? Det internationella samfundets intresse eller intresse att vara en del av det internationella samfundet?

Mitt empiriska bidrag med denna uppsats är att jag ska förklara i vilkas intresse nya den svenska biståndspolitikerna förs och det efter utformningen av politiken har förändrats de senaste åren. Det teoretiska bidraget kommer att handla om att om det är solidaritet som ligger i grunden för välfärdsstaters biståndspolitik, biståndspolitikerna kan ses som ett så speciellt ”public good”. Det som skiljer sig från andra sorters allmännyttan är att skattebetalarna är inte de själva som drar nytta av biståndspolitikerna. Kan biståndet vara ett strategiskt medel på den internationella arenan då man hoppas på att vinna fördelar på sin biståndspolitik. Om biståndet fungerar som ett vanligt public good, kan man se gränser då medborgarna kan tänka sig att ge utan att få något tillbaka och därmed styr och kontrollerar medborgarna biståndet.

---

²³ Schraeder, P., S. Hook, and B. Taylor. 1998: 314ff, 321ff

²⁴ Lancaster, Carol 2007: 30-32

3. Metod & Material

3.1 Metod

För att få svar på i vilkas intressen som den nya svenska biståndspolitikens förs styrs kommer jag tillämpa en kvalitativ textanalys. För att se om de nationella intressena samt det internationella samfundets intresse har fått mer rum än tidigare då det har främst varit de fattiga människorna i mottagarländerna vars intresse har gynnats av det svenska biståndet. För att synliggöra vilkas intressen som förs inom det svenska biståndet samt vilkas intresse som ligger bakom omformningarna tar jag stöd i teori och tidigare forskning. Jag kommer se vilkas intressen som förs genom att se över offentliga uttalanden och policydokument från främst regeringen och andra aktörer som är nära biståndspolitikens utformande.

Fördelen med att göra en kvalitativ studie är att det kommer återspegla det faktiska innehållet i texterna och jag kan se vilkas intresse som återfinns i debatten om omformningen av biståndet till exempel. En kvalitativ studie om bistånd riskerar att främst se till biståndsflöden och inte själva innehållet och motiveringar kring politiken. Vilkas intressen som styr biståndets omformning kanske inte helt är utskrivet med djupare analytisk läsning kan det mycket väl finnas värdefulla ledtrådar eller samband.

Det finns inga precisa mätsätt att se vilkas intressen som förs inom den nya svenska biståndspolitik. Jag har valt att fokusera på tre kategorier av aktörer vars intressen skulle kunna påverka utformning av biståndspolitik; nationella intressen; de fattiga människorna i mottagarländer samt det internationella samfundet. Med stöd från de teoretiska begreppen om biståndspolitikens syfte och motiv kommer jag ha ett förhandsdefinierat analysredskap.²⁵ För att se kunna urskilja att en politik förs i en speciell grupps intresse måste jag operationalisera de teoretiska begreppen så jag kan empiriskt känna igen vilkas intresse som förs. För att uppnå god validitet är det viktigt att ha en bra överensstämmelse mellan de teoretiska definitionerna och de indikatorerna jag kommer använda mig av.²⁶ De operationella indikatorer som jag får utifrån de teoretiska begreppen och ramverket kommer bli min analysmodell för att kunna känna igen de olika intressena när jag går igenom de texter jag kommer använda.

---

²⁵ Essiasson mfl 2006:240f

²⁶ Essiasson mfl 2006:57

Med nationella intressen menas med att det finns ett egenintresse med biståndspolitik, att det egna landet och dess medborgare har ett intresse att vinna fördelar på hur politiken utformas och förändringar i deras intresse ska gynna just det egna landet och de egna medborgarna. Indikatorer som kan hjälpa att avgöra om biståndspolitik påverkas av nationella intressen kan bland annat vara att man har komparativa fördelar att vinna på ett samarbete med ett visst land, handelsutbyte eller fördelar för givarlandets näringsliv vilket kan resultera i fördelar för egna ekonomin. Det upplysta egenintresse är även något som kan vara en indikator på att det är det nationella intresset som återspeglas i den biståndspolitik. Informations feed back och resultat menar på att man begär resultat tillbaka för att försäkra sig att skattepengarna har gjort nytta. När man använder skattebetalarna som intressebärare inom biståndet kan man även se det som en indikator för nationellt intresse. Enligt viss tidigare forskning och teori så har de givarlandets medborgare lite makt över att styra utformningen av biståndet. Jag har dock valt att ha de kvar för att se om det verkligen inte finns intresse som tas upp i debatten om medborgarnas intresse.

De fattiga människorna i mottagarländerna vars intresse menas med är att få bistånd för att förbättra livssituation och livsvillkor, alltså att det är av humanitära skäl man ger biståndet. Indikatorer som kan mena på att det är av humanitära skäl man ger bistånd är internationell solidaritet, moraliskt ansvar, oegennyttia, humanitärt engagemang eller att man förlänger välfärdsprogram utöver gränser (utan att begära något tillbaka). Biståndet ska göra att fattiga människor i mottagarländerna ska få det bättre.

Det internationella samfundets intresse för definieras genom att internationella drivkrafter som vars intresse kan återspeglas i biståndet. Genom press från internationella organisationer och internationella överenskommelser givarlandet ska följa samt internationella politiska mål som man ska uppnå kan vara indikatorer på att internationella samfundets intresse. Internationell säkerhet och ansvar för att samordna för att hantera globala utmaningar kan även vara något som visar på ett intresse hos det internationella samfundet. Även att man vill ha goda relationer med andra länder eller vara god medverkare i det internationella givarsamfundet kan ses som indikatorer för att det är det internationella samfundets intresse som förs i biståndspolitik.

De olika gruppernas intresse som jag ska analysera kanske har samma mål för att utforma biståndspolitik men det som jag försökt synliggöra med analysmodell är att det finns

skillnader i intresse mellan att utforma biståndspolitik med endast solidaritet till mottagarländerna och att man även ser till om det egna näringslivet vinner på det. Dock måste man ha i åtanke att förändringar som sker inom biståndspolitiken har gjort i flera gruppers intresse. Det är även viktigt att tillägga att intressen inom biståndet inte är samma sak som motiv och slutliga ändamål med biståndspolitiken. Även om det finns olika gruppers intresse som styr biståndet kan motivet vara detsamma.

Nationella intressen (och de egna medborgarnas intresse)	De fattiga människorna i mottagarländerna	Internationella samfundets intresse
Fördelar för svenska medborgare; fördelar för den inhemska ekonomin; informations feed back (resultat); handelsutbyte; möjlighet att kunna följa sina skattepengar; upplyst egenintresse; komparativa fördelar; bibehålla maktposition,	Internationell solidaritet; moraliskt ansvar; humanitär hjälp; social rättvisa; altruism; ”välfärdsprogram över gränserna”, att biståndet gör nytta.	Internationella politiska mål; internationella överenskommelser; internationell säkerhet; skapa goda relationer mellan andra länder, vara en del av ett internationellt sammanhang;

Studien kommer bestå av att undersöka texter som kommer från de som utformar Sveriges biståndspolitik. Därmed kommer det vara en aktörscentral studie, då jag är intresserad av en specifik aktör och dess texter.²⁷ För att kunna se om det har skett en förändring i vem intresse som biståndspolitiken utformas kommer jag jämföra den tidigare uppfattningen om att Sveriges biståndspolitik har varit oegennyttig. Genom att klassificera och systematisera intressen i min analys kommer jag se hur starka eller framträdande vissa intressen är, jämfört med tidigare politik.

²⁷ Essiasson et al. 2006:242

3.2 Material

Min studie kommer vara en aktörscentral studie då jag är intresserad av vilkas intresse som förs i den svenska biståndspolitik. Materialet som jag ska undersöka kommer främst från regeringen och sida. Det kommer vara offentliga dokument och andra skrivelser som kommer från regeringen som jag ska applicera min analysmodell på. Jag kommer använda mig av ett relativt brett urval av material men dock med en stark förankring till de som styr den bilaterala biståndsagendan (riksdagen, regeringen samt UD och sida)

Sveriges politik för global utveckling (PGU) kommer vara en del av materialurvalet som jag använder mig av. PGU är Sveriges samstämmighetspolitik för att en hållbar utveckling skall eftersträvas inom alla politikområden. Biståndet har en stor och återkommande del i PGU och motiveringar kring hur man ser på biståndspolitik. Regleringsbrev till sida, publikationer från utrikesdepartementet, pressmeddelanden samt tidningsartiklar skrivna av personer inblandade i biståndspolitikens utformande. Biståndsministern Gunilla Carlsson har bland annat fört en mycket offentlig debatt där hon både motiverar och beskriver hur förändringarna av den svenska biståndspolitik ser ut.

Problem med materialet speciellt med PGU är att det är en samstämmighetspolitik, alltså biståndet är återkommande i dokumentet dock tas ett flertal andra politikområden vilket har helt andra inriktningar och övergripande mål jämfört med biståndspolitik.

Pressmeddelanden och debattartiklar är ofta en röst som hörs då de är främst skrivna av en person. De artiklar som till exempelvis Gunilla Carlsson har skrivit kanske inte fullt kan representera hela regeringens strategi och biståndspolitik men de artiklar jag har valt ut till min studie har främst skrivits i samband med större förändringar samt att de ofta är länkade från regeringens eller sidas hemsida.

3.3 Avgränsningar

Jag har valt att undersöka de senaste åren i den svenska biståndspolitik, eftersom det har skett många förändringar i strategi och andra omformningar inom den svenska biståndspolitik. Eftersom jag är intresserad av i vilkas intressen som omformningen har skett är det just de senaste åren då biståndet har förändrats samt att både Parisdeklarationen har antagit (2005) samt att det skedde ett regeringsskifte 2006. Jag har valt ut material för att undersöka som har publicerats efter regeringsskifte 2006.

Jag kommer se till bilateralt bistånd och inte se till hur politiken runt det multilaterala biståndet utformas. Även om Sverige är en stor givare i inom det multinationella givandet så inriktar sig denna studie främst på biståndspolitik som beslutas och utformas på det nationella planet.

4. Bakgrund

4.1 Sveriges bistånd – en bakgrund

Bistånd har blivit en naturlig del av den svenska utrikespolitiken trots det själva biståndsgivandet inte är så gammalt fenomen. FN's påverkan kan ses som katalysatorn för det svenska biståndet. Sveriges som en liten statsmakt såg FN som en värdefull organisation där både alla länder fick en röst oavsett storlek och maktposition och stödde tidigt de program för teknisk assistans som FN 1949 fastslog. FN rekommenderade medlemstaterna att organisera deras tekniska bistånd och Sverige bildade 1952 Centralkommittén för svenskt tekniskt bistånd till mindre utvecklande länder (CK). CK var en sammansättning av många olika aktörer (organisationer och folkrörelser) som skulle styra över Sveriges blygsamma bilaterala bistånd.²⁸ Sveriges första regeringsproposition om ett statligt utvecklingsbistånd lades 1962. Proposition 1962:100 ses som Sveriges biståndsbibel och även om strategi och utformning har förändrats under åren har målet om att fattigdomsbekämpning, rättvisa i alla dess former och solidaritet har varit närmast oförändrad under Sveriges biståndshistoria.²⁹ Starten på den svenska biståndspolitik kan alltså förstås både genom att inhemska krafter, som solidaritet och förlängning av välfärdsstatsmodellen, samt biståndstrender och påverkan från internationella organisationer som FN.

4.1.1 Svenska värden i välfärdsstaten

De kollektiva föreställningarna om hur man ska bete sig i den givna kontexten inom bistånd kan vara att rika länder ska stödja och hjälpa fattiga länder eller tvärtom att rika länder inte har något mer ansvar att ta hand om någon annan än sina egna medborgare. Utöver världssyn och principiella övertygelser kan även idéer ses som vanliga föreställningar, vad man tror är den bästa och mest effektiva biståndspolicys eller likande.³⁰ Sverige har en hög biståndsvilja,

---

²⁸ Odén, Bertil 2006: 52f

²⁹ <http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/ Detta-ar-svenskt-bistand/Svensk-bistandshistoria/> Svensk biståndshistoria hämtad: 2009-12-15

³⁰ Lancaster 2007:18ff

en mätning från Sifo visar att sex av tio svenskar tycker att biståndsanslaget är lagom stort eller bör ökas. Mätningen som är från 2008 visar även att 95 procent av Sveriges befolkning tycker att det är viktigt att Sverige bidrar till utveckling i fattiga länder, och över 80 procent tror att det svenska biståndet bidrar till en positiv utveckling globalt.³¹ Värderingar och principiella övertygelser kan ha ett ursprung i hur välfärdsstaten är uppbyggd. Noël och Therien påvisade att sambandet mellan välfärdsmodellen och hur biståndspolitikerna ser ut genom att undersöka Esping-Andersens tre idealtyper av välfärdsstater (liberala, konservativa och socialdemokratiska). Sveriges välfärdsmodell har en mycket generös omfördelning politik, samt bygger på generella välfärdsmekanismer baserade på medborgaren. Välfärdsmodellen har institutionaliserat vissa värden och principer om rättvisa och solidaritet som senare kan ses i t ex biståndspolitikerna. En välfärdsstat som är uppbyggd som Sverige (och bland annat Norge och Danmark) på rättvisa och generösa välfärdsprogram behöver inte endast förstås genom kapaciteten, åtgärder eller socialdemokratins påverkan utan kan även ses som även de sociala värden och principer som finns inom de specifika politiska institutionerna.³²

4.2 Parisdeklarationen – nya spelregler för biståndet

Med bakgrunden av ökade biståndsvolymer som krävde samordning runt hur biståndet skulle störa nytta och att millenniemålen ska nås antogs Parisdeklarationen 2005. Genom att samordna biståndet och sätta upp gemensamma riktlinjer kom givar- och mottagarländer samt biståndsorganisationer hur de skulle göra biståndet mer effektivt och få tydligare resultat. Parisdeklarationen antog ett antal riktlinjer och en handlingsplan som deltagarna enades om.

Parisdeklarationens huvudkomponenter:

- Ägarskap
- Gemensam inriktning
- Harmonisering
- Resultatfokus
- Ömsesidig öppenhet och ansvar

³¹ <http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/Den-svenska-opinionen/> *Den svenska opinionen*. hämtad 2009-12-16

³² Noël och Therien 1995 : 525ff

Enligt Parisdeklarationen ska mottagarländer inneha ett större ansvar över den egna utvecklingspolitikens policys och strategi och givarländerna ska basera sitt stöd på samarbetslandets nationella utvecklingsstrategier och institutioner. Givarländerna ska samordna sig bättre och transparenta, dela information och analyser med varandra för att förenkla procedurerna. Gemensamma ramverk ska ge mätbara resultat och ge bättre underlag för uppföljning av biståndsinsatserna. Givare och samarbetsländer samt organisationer är alla ansvariga för utvecklingsresultaten.³³ Tre år efter Parisdeklarationen antogs träffades ar det dags för ett uppföljningsmöte, denna gång i Accra. Accra Agenda for Action tog både tempen på hur det går med det som antogs i Paris 2005 och utarbetade nya strategier för att samordna och effektivisera biståndet. Samordningen mellan givare var en viktig punkt, med mål om att administrationen skulle minska och givarna som är verksamma i samma länder skulle samordna mera.³⁴ Parisagendan har kommit att blivit grunden för det nya tänkande gällande bistånd, man kan tala om att tankar kring bistånd genomgått ett paradigmskifte.³⁵

5. Resultat och analys

Först kommer jag gå igenom de fattiga människornas intresse, nationella intressen samt internationella strategiska intressen separat i resultatkapitlet sedan kommer jag ge en sammanfattning av resultat samt utröna om det har förändrats vilkas intresse som styr biståndspolitikerna.

5.1 De fattiga människornas i andra länder intresse

Den svenska biståndspolitikens övergripande mål är att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor och det har varit nästintill oförändrat sedan Sverige började med statligt bistånd.³⁶ Sveriges bistånd och utvecklingspolitik drivs, enligt PGU:s utsago, bland annat av solidariskt engagemang till de fattiga människorna i

---

³³ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2581/a/55579> Parisdeklarationen -så blir biståndet effektivare. hämtad:2009-12-17, <http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/Internationellt-samarbete-/Parisdeklarationen/Parisdeklarationen> hämtad: 2009-12-17. <https://www.forumsyd.org/upload/tmp/glufs/.../Parisdeklarationen.pdf> Parisdeklarationen: Nytt ramverk för biståndet hämtad 2009-12-07

³⁴ <http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/Internationellt-samarbete-/Parisdeklarationen/Efter-tre-ar---nytt-toppmote-i-Accra/> Efter tre år- nytt toppmöte i Accra hämtad: 2009-12-17

³⁵ Oden & Wulgemurth 2006: 32

³⁶ Odén & Wolhgemuth 2006:s

utvecklingsländerna.³⁷ Den svenska utvecklingspolitiken präglas av två perspektiv; ett rättviseperspektiv samt de fattigas perspektiv på utveckling. Politiken ska utgå från att människor har rätt till ett liv i frihet och goda möjligheter att ta sig ur fattigdomen. Sveriges bistånd skall bidra med att skapa förutsättningar och möjligheter för individer att kunna ta makten över sitt liv och ut ur fattigdom.³⁸ Paralleller kan dras här med välfärdsstaten, och hur man ser på världen och individen. Alla har rätt till frihet, även om det större ansvaret ligger på individen att förbättra eller ha en dräglig livssituation finns det här mycket som pekar på att det är allas ansvar att bekämpa fattigdomen och hjälpa individer till att förbättra sin livssituation. Biståndet kan ses som en förlängning av välfärdsstaten de perspektiv och tankar som tas upp i PGU har likande tendenser som Sveriges välfärdsmodell.

Omformning av biståndet som skett under de senaste åren har haft inriktning på att effektivisera, resultatredovisning samt ett öppnare bistånd. För att börja med den sista nämnda inriktningen: öppnare bistånd. Detta handlar inte endast om att svenska medborgare eller andra aktörer ska kunna följa biståndspengarna utan det motiveras även med att de medborgare i mottagarstater ska enkelt se vilka biståndsinsatser som kommer från vem och hur de används.³⁹ Öppenheten och antikorrupsionsstrategier ska också hjälpa till att försäkra att biståndspengarna kommer fram till de som behöver det och inte hamna i fel händer. Det finns alltså ambition att gynna de fattiga människornas intresse så att de kan ta sig ur fattigdomen genom att försäkra att biståndet hanteras rätt och inte försvinner i korrupsion.

Det svenska biståndet minskades ner i antal samarbetsländer 2007, starkare och djupare partnerskap med samarbetsländerna och effektivitet inom det svenska biståndet var de motiv som låg bakom fokuseringen på mindre antal länder. Minskningen av samarbetsländer handlade inte om en besparingsåtgärd utan det svenska biståndet skulle bli mer effektivt och av högre kvalitet. Genom att fördjupa och fokusera Sveriges biståndssamarbeten skulle det göra mer nytta för mottagarländerna och deras medborgares behov. De internationella biståndsflödena har ökat såväl som antalet givarländer. Förvisso är det en bra utveckling för utvecklingsländerna och deras medborgare dock när många givare är i samma land så blir detta en stor belastning på mottagarlandets administration, samordning mellan olika givare

---

³⁷ PGU 2007/2008 s6

³⁸ PGU 2007/2008 s8

³⁹ <http://www.sweden.gov.se/sb/d/7451/a/134304> Nu startar jag en stafettdebatt om biståndet hämtad: 2009-12-23

och nedskärningar av antalet samarbetsländer görs för att fokusera mer på mottagarländer som kvarstår. Genom samordning mellan givare kan man bedöma vilken givare som har mest att ge i mån av till exempel expertis och kompetens inom vissa områden för att gynna och täcka just ett specifikt mottagarlands intressen och behov.⁴⁰

De fattiga människornas i mottagarländerna intresse är återkommande i både debatten om förändringar och i PGU. Politiken för global utveckling ska präglas av just de fattiga människornas perspektiv på utveckling samt ett rättviseperspektiv. Genom att utforma politiken genom de fattigaste perspektiv ska man se till den enskilda individens verklighet och intressen.⁴¹ I debatten är de fattigas intresse framstående, då förändringar och händelser präglas av hur det påverkar de fattiga negativt eller positivt. Fattigdomsbekämpning och rättvisa för människor i mottagarländerna är det övergripande målet och det genomsyrar både biståndsdebatten och PGU. Solidaritet med medborgare i utvecklingsländer, moraliskt ansvar att bidra till förbättring av deras livssituation och att biståndet ska göra nytta är genomgående i den svenska biståndspolitik. Förändringar och omformning av biståndet har haft de fattiga människornas intresse i åtanke och deras perspektiv på utveckling samt behov har varit ledande när man utformat politiken.

5.2 Nationella intressen

De nationella intressena handlar till mångt och mycket om att det ett egenintresse finns för givarlandet, om Sverige har intresse för att vinna fördelar för sitt land eller för sina egna medborgare att biståndet omformas. Sveriges har tidigare sett som en mycket oegennyttig givare, men har detta förändrats?

5.2.1 Upplyst egenintresse i svensk biståndspolitik

Det upplysta egenintresset inom biståndspolitik menas att det inte är av helt altruistiska skäl man ger bistånd utan det finns ett egenintresse att bidra till en hållbar och rättvis utveckling för att minska risken för globala hot som skulle påverka Sverige direkt eller indirekt.

I PGU 2007/ 2008 motiverar regeringen att Sverige ska bidra till en hållbar utveckling, detta är ett moraliskt ansvar och en solidarisk handling utöver det uttrycker regeringen även att det ligger i vårt intresse att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Regeringen uttrycker

---

⁴⁰ Ett fokuserat bilateralt samarbete Utrikesdepartementet 2007

⁴¹ PGU 2007/2008 s9f

att det gemensamma ansvaret att utvecklingen i världen är rättvis och hållbar, både internationellt och nationellt.⁴² Det gemensamma ansvaret som tas upp i utvecklingspolitiken handlar inte bara om att man har ansvar för de fattiga och utsatta människorna i utvecklingsländerna utan det finns även ett egenintresse att skapa en hållbar och rättvis utveckling och framtid.

Regeringen pekar på att det ligger i allas intresse att främja och arbeta mot en hållbar och rättvis värld. Skydd mot hälsokatastrofer, miljöhot och andra globala angelägenheter visar den nuvarande utvecklingspolitiken har ambition att hantera globala utmaningar och det ligger i allas intresse. Den nuvarande regeringen menar på i PGU att biståndet ska verka som en katalysator och komplement till andra politikområden för att styra dem i rätt riktning för att möta de globala utmaningarna. Ett exempel ur PGU 2008/2007 hur det moraliskt ansvar för de fattiga ska samspela med ett (upplyst) egenintresse är hur Sverige ska hantera Smittsamma och andra hälsohot. Regeringen beskriver att Sverige bör dela med sig av sin kunskap och erfarenhet om globalt hälsoarbete för att främja en bättre global hälsa. Skydd mot smittsamma sjukdomar ”frammas” som ett globalt problem och det räcker inte att endast hantera på nationell nivå utan den internationella nivån måste interageras, för att till exempel motverka vidare spridning.⁴³ Här finns det upplysta egenintresset att man bidrar med hjälp till utvecklingsländer för att få bukt med smittsamma sjukdomar för att både hjälpa de utsatta människorna som drabbas samtidigt som att man kan hindra smittspridning som kan påverka oss. Gunilla Carlsson uttryckte i ett tal vid Folke Bernadotteakademin att utöver att klimatförändringar är något som kan hota vår gemensamma säkerhet, trots att de främst direkt drabbar de som redan är utsatta i de fattiga länderna så kan de även få konsekvenser för oss i Sverige. Därmed menade hon att Sverige har en moralisk skyldighet att hjälpa människor i nöd, men även när det gäller att hantera globala utmaningar så finns det ett tydligt egenintresse.⁴⁴ Detta visar på att det upplysta egenintresset har blivit en del av Sveriges biståndspolitik samt att utvecklingspolitiken inte endast har oegennyttiga intressen.

---

⁴² PGU 2007/2008 s6

⁴³ PGU 2007/2008 s43

⁴⁴ Tal vid Folke Bernadotteakademin Gunilla Carlsson, Biståndsminister 26 augusti 2008
<http://www.regeringen.se/sb/d/7453/a/110190> hämtad 2009-12-29

5.2.2 Svenska skattebetalares intressen i svensk biståndspolitik

Eftersträvan att se tydliga resultat har varit i fokus för den svenska nya utvecklingspolitiken. Den sittande alliansregeringen har förändrat biståndet med motivering för att säkerhetsställa att biståndspengarna ger tydliga resultat. Genom en förstärkt resultatstyrning skall man kunna tydliggöra och systematisera resultat som biståndspengarna genererar för att kunna försäkra sig att man når uppställda mål.

De svenska skattebetalarnas intresse återspeglas i debatten om korruption och regeringens arbete mot ett öppnare bistånd. I en debattartikel som publicerades i slutet augusti 2009 uppmärksammade Sveriges biståndsminister Gunilla Carlsson en korruptionsskandal som skett i ett av Sveriges biståndssamarbeten: hälsoministeriet i Zambia. På initiativ av Gunilla Carlsson startade då en debatt att något var tvunget att göras för att man ska kunna se vad som händer med de svenska skattepengarna och att hjälpen ska gå komma fram till de allra fattigaste i utvecklingsländerna. Det handlade dock bara inte om att de fattiga har förlorat på korruptionen utan att Sveriges biståndspolitik måste utformas så att även svenska skattebetalare får resultat för sina pengar. Gunilla Carlsson uttryckte att hon både hade ett ansvar inför de svenska skattebetalarna och de fattiga människorna i utvecklingsländerna.⁴⁵ För att hindra att korruptionsskandaler som den i Zambia och kunna se var biståndspengarna tar vägen yrkade den svenska biståndsministern på större öppenhet inom det svenska biståndet. Öppenheten ska både vara bra för moderniseringen och effektiviseringen av det svenska biståndet, enligt Gunilla Carlsson. Genom transparens och möjlighet att kontrollera hur pengarna kommer det blir lättare att få en helhetsbild över det svenska biståndet, att se om det ger långsiktiga resultat. Gunilla Carlsson menar på att det inte bara viktigt för att med säkerhet kunna säga att de fattiga människorna i andra länder har fått de ska av det svenska biståndet utan även viktigt för att se resultaten för de svenska skattebetalarna⁴⁶. Gunilla Carlsson menar på att anledningen att öppna biståndet kan ses genom två perspektiv dels för den fattiga som ska få nytta av biståndet samt: *"Varje skattebetalare arbetar i genomsnitt 24*

---

⁴⁵ www.sweden.gov.se/sb/d/7451/a/132179 *Nolltolerans mot korruption* hämtad 2009-12-27

⁴⁶ <http://www.sida.se/Svenska/Nyhetsarkiv/2009/December/Bistandsministern-efterlyser-oppnare-bistand-/Bistandsministern-efterlyser-oppnare-bistand> hämtad 2009-12-20

*minuter per vecka för att skrapa ihop pengar till en generös biståndspolitik. Jag vill att de ska kunna se att resultatet är väl värt det arbetet.*⁴⁷

Biståndet är en form av public good eftersom det finansieras av svenska skattepengar, dock blir det en broken feed back loop eftersom de som inte betalar senare får nytta av det. Skattebetalarna får inte nytta av det samtidigt som de som får nytta av det inte kan påverka processen kring det.⁴⁸ Genom att ta upp skattebetalare samtidigt som man nämner resultat eller frånvaro av resultat kan man se ett intresse av en sådan förstärkt (informations) feed back mekanism. En av de förändringar som skett de senaste åren är just att man lämna över en skrivelse om biståndets resultat till riksdagen för första gången i svensk biståndshistoria 2009. Man har även satt press på samarbetsorganisationer och Sida för att man ska kunna visa upp resultat.⁴⁹

5.2.3 Nationellt intresse inom landfokuseringen

När man minskade ner antalet samarbetsländer i det svenska bilaterala biståndssamarbetet så använde man sig av ett antal bedömningsgrunder för att avgöra vilka länder man skulle fortsätta ha ett svenskt bilateralt utvecklingssamarbete med. Bedömningsgrunderna kan delas upp i fyra huvudgrupper: behovet i det enskilda landet, hur effektivt biståndet kommer vara (hur mycket det kommer hjälpa), demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna i mottagarlandet samt det svenska mervärdet i det enskilda mottagarlandet. Den sistnämnda kategorin menar att de svenska komparativa fördelarna och svenskt mervärde spelar roll när man väljer vilka länder som man ska fortsätta samarbetet med. Det svenska näringslivets intresse i det tänka samarbetslandet och att det finns ett mervärde att ha relationer till samarbetslandet bedöms och finns med vid beräkning när man väljer nya eller gamla samarbetsländer.⁵⁰ I bedömningsgrunderna för att välja fortsatta och inleda nya samarbeten med biståndsmottagare synliggörs ett flertal intressen. Intresse för att biståndet ska effektivt nå fram och hjälpa de fattiga människorna i andra länder finns där och att det ska finnas behov för bistånd samt intresse att biståndet ska främja utveckling i rätt riktning. Inom bedömningsgrunderna finns det även intressen med mer kommersiella motiv. Komparativa

⁴⁷ <http://www.sida.se/Svenska/Nyhetsarkiv/2009/December/Bistandsministern-efterlyser-oppnare-bistand-/Bistandsministern-efterlyser-oppnare-bistand> hämtad 2009-12-20

⁴⁸ Martens, Bartin m. fl. 2002 14

⁴⁹ *Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Styrelsen för internationellt Utvecklingssamarbete*. 2009

⁵⁰ *Vägledning –bedömningsgrunder för landfokusering*. 2007 Utrikesdepartementet hämtad 2010-01-04

fördelar och svenskt mervärde efterstavas även om det inte är det främsta intresset så kan man se ett intresse att biståndet inte bara är i de fattigaste människornas intresse.

Upplyst egenintresse, komparativa fördelar och svenska skattebetalares intresse för resultatredovisning samt näringslivets intressen i mottagarländerna återspeglas i det nya svenska biståndet. Detta visar att det finns ett nationellt intresse inom det nya svenska biståndet och de förändringar som sker.

5.3 Det internationella samfundets intresse

I PGU 2007/2008 så är det mycket fokus på det gemensamma ansvaret för en hållbar och rättvis global utveckling både för Sverige samt för hela internationella samfundet. Sverige ses som en del av det internationella samfundet som har ett intresse av att hantera de globala utmaningarna tillsammans för en bättre framtid. För att nå FN:s millenniemål kräver detta ett samarbete eller samordning internationellt. Mycket av de problem som finns i utveckling länderna påverkar resten av världen och därmed är det internationella samfundets intresse att hantera dessa. I PGU 2007/2008 ses Sverige som en mycket självklar del i den kontexten och som att ha en del av det gemensamma intresset och ansvaret att nå uppställda internationella mål för att få en hållbar utveckling. I debatten kring förändringar, biståndets utformning och biståndets resultat återkommer det internationella samfundet ofta i form av de internationella riktlinjerna t ex Parisdeklarationen.⁵¹ I regleringsbrevet från regeringen till Sida står det bland annat att de skall redovisa sina resultat i relation till Parisdeklarationens mål.⁵² Den svenska biståndspolitikens nya fokus på effektivitet samt resultatredovisning är helt i linje med Parisdeklarationen som till mångt och mycket handlar om att göra det internationella biståndet mer effektivt.

Landfokuseringen är en av de större praktiska förändringar som skett de senaste åren inom den svenska biståndspolitik. Koncentrationen av samarbetsländer skedde efter regeringsskiftet i Sverige och att Sverige hade fått kritik från de utvärderingar som kommer från OCED/DAC för att ta tempen på hur landet förhåller sig till och genomför de riktlinjerna som fastslogs i och med Parisdeklarationen.⁵³ Parisdeklarationen och det internationella

---

⁵¹ PGU 2007/2008 : 8ff, 29,37

⁵² *Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Styrelsen för internationellt Utvecklingssamarbete*. 2009

⁵³ www.regeringen.se/sb/d10428 *Färre samarbetsländer* hämtad: 2009-12-28, *Ett fokuserat bilateralt samarbete* Utrikesdepartementet 2007

givarsamfundet kan ses som påverkningsfaktorer gällande förändringarna av antalet samarbetsländer. Det återkommande i uttalanden och motiveringar kring det mer fokuserade och koncentrerade biståndet är att Sverige inte kan göra allt överallt. Genom landfokuseringen ska det leda till att både den svenska biståndsförvaltningen kan rationaliseras och dessutom kommer mottagarländer där Sveriges bistånd försvinner ifrån eller kommer urfasas kunna mer effektivt hantera andra länders kvarstående bistånd.⁵⁴ Bakgrunden och överväganden bakom att landfokuseringen skedde var Parisdeklarationen. Utrikesdepartementet beskriver Parisdeklarationen som en central prioritering och det ökade internationella biståndsstyrkan är även en faktor som spelar in. Eftersom Sveriges bilaterala bistånd har expanderat till så många länder innan 2007 beskrevs det att Sveriges röst minskade och det efter Sverige länge varit en av de mest tongivande givare. När det är ett flertal givare i samma land kunde detta leda till att Sverige förlorade sin röst i samarbetet och dialogen mellan givare och mottagare när Sverige endast var en i mängden av medelstora givare.⁵⁵ I dokument och skrivelser gällande just landfokuseringen är det främst Sverige som en del av det internationella sammanhanget som är framträdande. Förändringarna var på grund av Parisdeklarationen och stävan efter att fullfölja ansvaret om ökad effektivitet inom biståndet. Det som är återkommande är att Sverige har på grund av den tidigare expansionen av antal samarbetsländer gjort att kvalitén har minskat och att spridningen av biståndssamarbeten har skett utan något större fokus. Det stora antalet av samarbetsländerna har alltså påverkat resultaten av biståndet, och inte varit tillräckligt effektivt. Men just hur regeringen ”framar” minskningen av samarbetsländerna handlar inte endast om fattigdomsbekämpningens effektivitet utan även till stor del av internationella riktlinjers betydelse och att Sverige inte ska tappa sin röst eller inte höras när antalet biståndsgivare ökar globalt och biståndsströmmarna blir större. Regeringen och utrikesdepartementet tar upp att Sverige fortfarande är en viktig och tongivande aktör men detta riskeras att förändras om inte biståndet skulle koncentreras till färre samarbetspartners och sektorer.

Inom OECD och DAC ses Sverige som ledande biståndsgivare med högt biståndsanslag och positiv inhemsk opinion. Sverige har en aktiv roll inom organisationen och ses som en välkommen ledare. Det finns även ett intresse för Sverige att kvarhålla rollen som ledande inom biståndspolitik eftersom det leder till att andra givarländer lyssnar på Sverige samt att

---

⁵⁴ www.regeringen.se/sb/d10428 Färre samarbetsländer hämtad: 2009-12-28

⁵⁵ <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/09/41/62/a61e0203.pdf> Ett fokuserat bilateralt bistånd 2009-11-27

man ses som ett gott föredöme. Gunilla Carlsson uttryckte i ett tal att Sverige spelar en aktiv roll inom OECD och DAC och att andra givare lyssnar på oss. Mycket beroende på att Sverige är en stor biståndsgivare och därmed, menade Gunilla Carlsson, att vi ska vara en viktig och respekterad aktör inom organisationen.⁵⁶

Det finns strategiska internationella intressen som återspeglas inom den svenska biståndspolitik inte minst med Parisdeklarationen som påverkar politiken. Det finns ett tydligt intresse att vara en del av det internationella givarsamfundet och även bibehålla sin ställning som ledande inom biståndsgivande. Fokus på effektivisering och internationell samordning har varit helt i linje med Parisdeklarationen och hur de riktlinjerna ser ut. Internationella strategiska intressen har därmed varit ett av intressena som har styrt förändringarna inom den svenska biståndspolitik.

5.4 Sammanfattning

Mycket har hänt de senaste åren i den svenska biståndspolitik. Den borgerliga alliansregeringen har gjort en omfattande omläggning av det svenska biståndet som ska vara resultatriktad och effektivt. Enligt de själva så håller de på att skapa ordning och reda inom biståndet och utvecklar ett bistånd som kommer göra nytta där det behövs som mest.⁵⁷ Sverige ses fortfarande som en ledare inom det internationella biståndet av andra givare. Mycket av förändringar, som främst har motiverats med resultatstyrning, effektivitet och koncentration, har debatterats av regeringen och man kan urskilja flertal intressen i hur man utformar biståndspolitik. Vilkas intressen som framhävs i debatten och hur de framhävs beror till stor del på hur den politiska eliten och andra representanter ”utbildar” folket eller hur de ”framar” politiken ofta då mer hjälp av sedvanliga normer som präglar samhället. I vilkas intresse har förändringarna inom den svenska biståndspolitik skett?

Förändringarna som har skett inom den svenska biståndspolitik har gjorts i flera gruppers intressen. Man har inte slutat att gynna de fattiga människornas intresse för att man har ett upplyst egenintresse eller att Sverige följer riktlinjerna från Parisdeklarationen. Analysen som har studerat både policydokument samt den svenska biståndsdebatten visar på att man har

---

⁵⁶ Tal vid Folke Berndotteakademien Gunilla Carlsson, Biståndsminister 26 augusti 2008
<http://www.regeringen.se/sb/d/7453/a/110190> hämtad 2009-12-29

⁵⁷ <http://www.dn.se/opinion/debatt/slopa-enprocentsmalet-for-svenskt-bistand-1.469233> *Slopa enprocentsmålet för biståndet* hämtad 2009-12-28

nationella egenintressen samt internationella strategiska intressen i åtanke när man utformar och förändrar den svenska biståndspolitik. De nationella och internationella intressen kompletterar de fattigas intresse när man omformar biståndspolitik. Något som måste understrykas är att trots man inte endast ser till att gynna de fattigas intressen behöver inte målet eller motiven med biståndet förändrats. Det övergripande målet med den svenska biståndspolitik är fortfarande fattigdomsbekämpning samt att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sin livssituation.

Intresse:	Nationella intressen/ Svenska medborgare	De fattiga människorna i mottagarländer	Det internationella samfundet
Finns intresse	Ja	Ja	Ja
Intresse-indikatorer	Resultatredovising, (informations feed back); komparativa fördelar, upplyst egenintresse, öppenhet i biståndet; effektivt bistånd; skattepengar ska göra nytta; handelsintressen.	Moraliskt ansvar, fattigdomsbekämpning, de fattigas perspektiv, utveckling, välfärdstankar,	Internationella riktlinjer, svara mot internationell kritik, vara en del av det internationella samfundet, samordning med andra givare. Hantera globala utmaningar, Internationell säkerhet; vara en stark aktör inom givarsamfundet.

Resultaten visar att man har gått från att tidigare nästintill enbart gynna de fattigas intressen i den svenska biståndspolitik som tidigare forskning påvisat till att man nu i större utsträckning har nationella egenintressen som upplyst egenintresse, resultat (informations feed back) till skattebetalare samt komparativa fördelar. Dessutom har internationella strategiska

intressen och internationella samfundets intresse spelat en roll hur man förändrat biståndet i linje med internationella riktlinjer, samordnat med andra givare samt försäkrat sig att fortfarande vara en viktig aktör inom det internationella givarsamfundet.

6. Diskussion

Den svenska biståndspolitikerna är under förändring och man kan nog förvänta sig mer förändringar under de närmaste åren. Mycket påverkar biståndspolitikerna, både inhemska drivkrafter såsom de gemensamma värderingarna och välfärdsstaten samt att internationell press och riktlinjer spelar in hur ett givarland utformar sin biståndspolitik. Som jag synliggjort i min studie kan även olika aktörers intresse styra biståndspolitikerna utformning.

Den nya svenska biståndspolitikerna har gjort en förskjutning från att främst att ha solidaritet i åtanke och att gynna de fattiga människornas intresse till att även nationella intressen och internationella strategiska intressen styr biståndspolitikerna. De gemensamma värderingarna och principerna som socialdemokratiska välfärdsstaten finns fortfarande inom biståndspolitikerna. Sveriges bistånd har länge haft solidaritet till de fattiga i andra länder som främsta intresse och syfte, vilket kan ses som en förlängning på välfärdsstaten. Dessa är normer och principer som att alla har rätt till frihet som är svåra att förändra och även om biståndet genomgår omformningar så är just de principer som även genomsyrar den inhemska politikerna tröga att förändra. Till exempel så har de svenska medborgarna hög biståndsvilja och de tror att biståndet gör nytta. När den borgerliga regeringen tog över så försvann mycket av själva solidaritetsbegreppet inom biståndspolitikerna dock är principerna runt solidaritet kvar. Att själva begreppet solidaritet försvann ur de politiska dokumenten handlar antagligen mer om begreppets samhörighet med socialdemokratien än att principerna har försvunnit ur biståndspolitikerna.

Resultaten visar att man har i förändringar, bland annat i landfokuseringen, haft intressen att gynna det egna näringslivet (såväl som den ekonomiska tillväxten i mottagarlandet).

Kommersiella intressen har inte varit framträdande förut i den svenska biståndspolitikerna, dock finns det inom utvecklingspolitikerna idag. Men än så länge kan man inte påstå att den svenska biståndspolitikerna har kommersiella motiv eller ändamålet med bistånd är att gynna egna ekonomiska intressen. Det svenska näringslivets intresse har dock fått en roll inom biståndspolitikerna och kan därmed även bli starkare. En utveckling som skulle kunna förespå

är att handel och näringslivets intresse blir en mer integrerad del och har större roll inom det svenska biståndet.

Gunilla Carlssons debatt om hur man ska förhindra att biståndspengar försvinner i korrupcion och att det krävs mer öppenhet i biståndet för att man ska kunna försäkra sig om resultat är en ögonbrynshöjande debatt. Att en biståndsminister går ut och informerar om en korrupcionsskandal där svenska biståndspengar har försvunnit tillhör ovanligheterna. Debatten inriktade sig både på att de fattiga inte får nytta av biståndspengarna när korrupcionen är hög och även att de svenska skattebetalarna ska kunna vara säkra på att deras skattepengar kommer fram. Medborgarna i det egna landet brukar inte höja sina röster om det internationella biståndet dock när det sker missöden med biståndspengar brukar även medborgare kunna influera biståndet. De svenska skattebetalarna har länge varit positiva till det statliga biståndet och biståndsviljan är hög. Att en biståndsminister själv lyfter fram en skandal om att det försvunnit flertal miljoner av svenska skattepengar genom biståndsanslag kan ses som en tydlig strategi för att få stöd till den förda politiken eller den tänka förda politiken. Biståndspolitikerna påverkas hur den inhemska kontexten ser ut, medborgare och därmed de svenska skattebetalarna är ofta mycket tillåtande och i Sverige mycket positiva till bistånd. Vilkas intressen som representeras beror mycket på hur just den politiska eliten lyfter fram politiken och hur de ”framar” problemet. Strategin som legat bakom att ”frama” och ”utbilda” allmänheten om korrupcionsskandalen och den bristande insynen i biståndet kan vara att få allmänhetens stöd till att få igenom sin politik.

Internationella strategiska intressen består främst av att följa de internationella riktlinjer samt behålla rollen som ledare och föredöme inom det internationella givarsamfundet därmed kan man se intressena som vara diplomatiska. Man försöker närma sig andra givarländer (även mottagarländer) för att skapa en god relation mellan länderna samt stärka de politiska samarbeten som finns. Genom att vara ledande inom biståndet kan både Sverige få större symbolisk makt inom givarsamfundet och då även intresse av att överenskommelser som Parisdeklarationen fungerar.

Det internationella samfundets intresse såsom internationell säkerhet och att man tillsammans har ett gemensamt ansvar närmar sig det upplysta egenintresset. Det upplysta egenintresset har en stor plats inom den nya svenska biståndspolitikerna. Stora delar av PGU är genomsyrade och präglade av just upplyst egenintresse. Med klimathot på högt på den politiska agendan

och att i och med globaliseringen gör att världen krymper kommer det upplysta egenintresset fortsätta ha stor plats inom den svenska biståndspolitikerna som kompletterar de fattigaste människornas intresse.

7. Slutsats

Stora förändringar har skett de senaste åren i den svenska biståndspolitikerna, effektivitet och kvalitet, samordning och resultat är ledord som genomsyrar politiken. Det övergripande målet står fast om att biståndspolitikerna ska sträva efter att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra deras livsvillkor. Jag har med denna uppsats försökt utröna vilkas intresse som styr hur den svenska biståndspolitikerna utformas genom att se till relevanta urval från den svenska biståndsdebatten och policydokument. Resultatet visar att det är flertal intressen som styr biståndspolitikerna och det svenska biståndet utformas inte endast av humanitära skäl utan det finns även nationella intressen och internationella strategiska intressen som påverkar utformningen och styr förändringar inom biståndet. Förändringarna och omformningen av den svenska biståndspolitikerna har precis börjat och vidare forskning skulle kunna se om även motivet med den svenska biståndspolitikerna kommer förändras. Det upplysta egenintresset verkar blivit mer eller mindre ett motiv som kompletterar det solidariska motiven, kan det förändras mer? Utöver det vore det även intressant att undersöka i och med dessa förändringar sammanföll med att en ny borgerlig regering tog makten, hur mycket spelade de ideologiska värderingarna in på förändringarna.

8. Referenser

8.1 Litteratur

Esaiasson, Peter m.fl. 2007 *Metodpraktikan Konsten att studera samhälle, individ och marknad*: Nordstedts juridik Stockholm

Lancaster, Carol 2007 *Foreign Aid Diplomacy, Development, Domestic politics*: The university of Chicago press, United States of America

Odén, Bertil. 2006 *Biståndets idéhistoria- Från marshallhjälp till millenniemål*. Studentlitteratur

Martens, Bartin m. fl. 2002 *The Institutional Economics of Foreign Aid*: Cambridge University press, Cambridge, United Kingdom

Wohlgemuth, Lennart red. 1997 *Bistånd på utvecklingens villkor*: Nordiska Afrikainstitutet, Stockholm

8.2 Artiklar

Gates, Scott & Hoeffler, Anke 2004 *Global aid allocation: Are Nordic countries different?* The centre for the Study of African Economies Working Paper Series, The Berkeley Electronic Press (bepress).

Noël, A. and J.-P. Thérien. 1995. From Domestic to International Justice: Welfare State and Foreign Aid.. *International Organization*, 49(3): 523-553.

Schraeder, P., S. Hook, and B. Taylor. (1998). "Clarifying the Foreign Aid Puzzle: A Comparison of American, Japanese, French and Swedish Aid Flows," *World Politics*

Odén, Bertil & Wohlgemuth 2006 *Svensk biståndspolitik i ett internationellt perspektiv*, Perspectives no 1, Centre for African Studies (University of Gothenburg), Göteborg

Publikationer från regeringen

Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling (PGU) 2002/2003 prop. 2002/2003:122

Globala utmaningar –vårt ansvar. Skrivelse om Sveriges politik för global utveckling (PGU) 2007/2008 Regeringskansliet. Elanders, Stockholm

Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Styrelsen för internationellt Utvecklingssamarbete. 2009 Regeringen, Utrikesdepartementet

Vägledning – bedömningsgrunder för landfokusering. 2007 Utrikesdepartementet
hämtad 2010-01-04

8.3 Elektroniska källor

OECD

Glossary

http://www.oecd.org/glossary/0,3414,en_2649_33721_1965693_1_1_1_1,00.html
hämtad: 2009-12-14

DAC (Development assistance committee) Peer Review of Sweden 2009 OECD

http://www.oecd.org/document/1/0,3343,en_2649_34603_43278401_1_1_1_1,00.html
hämtad 2009-12-29

Regeringens hemsida

Det nya svenska biståndet

<http://www.regeringen.se/sb/d/12408/a/136813> hämtad:2009-12-16

Ett fokuserat bilateral bistånd

<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/09/41/62/a61e0203.pdf> hämtad: 2009-11-27

Färre samarbetsländer

www.regeringen.se/sb/d/10428 hämtad: 2009-12-28

Hållbar utveckling -bistånd

<http://www.regeringen.se/sb/d/6504> hämtad 2009-12-10

Nolltolerans mot korruption. Gunilla Carlsson (först publicerad på Newsmill 24 augusti)
hämtad 2009-12-27

www.sweden.gov.se/sb/d/7451/a/132179

Parisdeklarationen- så ska biståndet blir effektivare,

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/2581/a/55579> hämtad:2009-12-17

Tal vid Folke Berndotteakademin Gunilla Carlsson, Biståndsminister 26 augusti 2008

<http://www.regeringen.se/sb/d/7453/a/110190> hämtad 2009-12-29

Sidas hemsida

Biståndsministern efterlyser öppnare bistånd Publicerad: 9 december

<http://www.sida.se/Svenska/Nyhetsarkiv/2009/December/Bistandsministern-efterlyser-oppnare-bistand-/> hämtad 2009-12-20

Dags för en mer uppriktig debatt om biståndet Gunilla Carlsson (först publicerad på Newsmill 24 augusti 2008) hämtad: 2009-12-20
<http://www.sida.se/Svenska/Kontakta-oss/For-medier/Debattartiklar/Dags-for-en-mer-uppriktig-debatt-om-bistandet/>

Den svenska opinionen
<http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/Den-svenska-opinionen/> hämtad 2009-12-16

Efter tre år –Nytt toppmöte i Accra hämtad: 2009-12-17
<http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/Internationellt-samarbete-/Parisdeklarationen/Efter-tre-ar---nytt-toppmote-i-Accra/>

Parisdeklarationen
<http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/Internationellt-samarbete-/Parisdeklarationen/> hämtad: 2009-12-17

Svensk biståndshistoria
<http://www.sida.se/Svenska/Bistand--utveckling/Detta-ar-svenskt-bistand/Svensk-bistandshistoria/> hämtad: 2009-12-15

Övriga elektroniska källor

Parisdeklarationen: Nytt ramverk för biståndet 20XX Forum Syd
<https://www.forumsyd.org/upload/tmp/glufs/.../Parisdeklarationen.pdf> hämtad 2009-12-17

Slopa enprocentsmålet för biståndet Dagens nyheter Publicerad: 2008-11-27

<http://www.dn.se/opinion/debatt/slopa-enprocentsmalet-for-svenskt-bistand-1.469233> hämtad 2009-12-28